

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

**REKENINGKUNDE
NOVEMBER 2017**

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 21 bladsye en 'n 17 bladsy-antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. Toon AL die bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. Alle bewerkings moet tot EEN desimale punt getoon word, waar van toepassing.
7. Skryf netjies en leesbaar.

8. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG 1: 30 punte; 20 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Bankversoening en Interne Beheer	Finansiële rekeningkunde Versoening van Bankrekening met Staat Bestuur van hulpbronne Interne beheer

VRAAG 2: 55 punte; 30 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Vervaardiging	Bestuursrekeningkunde Produksiekostestaat Wins/Verlies-berekeninge Bestuur van hulpbronne Analiseer gelykbreekpunt en eenheidskoste

VRAAG 3: 65 punte; 40 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Vaste Bates, Balansstaat en Ouditverslag	Finansiële rekeningkunde Balansstaat Ouditverslag Bestuur van hulpbronne Berekening: Vaste bates

VRAAG 4: 85 punte; 50 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Kontantvloeistaat en Vertolking	Finansiële rekeningkunde Begrippe Kontantvloeistaat Vertolking van finansiële inligting

VRAAG 5: 35 punte; 20 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Voorraadwaardasie	Bestuursrekeningkunde Begrippe Voorraadwaardasieberekeninge Bestuur van hulpbronne Interne beheer

VRAAG 6: 30 punte; 20 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Begrotings	Bestuursrekeningkunde Kontantbegroting Berekeninge Probleemoplossing

VRAAG 1: BANKVERSOENING EN INTERNE BEHEER (30 punte; 20 minute)

1.1 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommer (1.1.1–1.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.1.1 'n Gunstige saldo op die Bankstaat word as 'n debiet aangedui.

1.1.2 'n Vooruitgedateerde tjek wat ontvang word, moet op die datum van ontvangs geboekstaaf word.

1.1.3 'n Uitgereikte tjek wat verlore geraak het, moet in die KOJ gekanselleer word. (3 x 1) (3)

1.2 **MENZIES HANDELAARS**

Die inligting gegee het betrekking op Menzies Handelaars vir Junie 2017.

GEVRA:

1.2.1 Bereken die volgende op 30 Junie 2017:

- Korrekte totale vir die KOJ en KBJ
- Bankrekeningsaldo (14)

1.2.2 Stel die Bankversoeningstaat op 30 Junie 2017 op. (9)

1.2.3 Verduidelik die probleem met betrekking tot deposito's. Haal bewyse aan. Verduidelik TWEE strategieë om dit in die toekoms te voorkom. (4)

INLIGTING:

A. Die Bankversoeningstaat op 31 Mei 2017 het die volgende getoon:

Ongunstige saldo op die Bankstaat	R1 450
Uitstaande deposito's:	
• 17 Mei 2017	30 000
• 31 Mei 2017	16 200
Uitstaande tjeks:	
• 605 (gedateer 16 Desember 2016)	9 750
• 812 (gedateer 10 April 2017)	8 550
• 816 (gedateer 25 Mei 2017)	13 590
• 819 (gedateer 15 Augustus 2017)	7 650
• 823 (gedateer 31 Mei 2017)	2 900
Ongunstige saldo op die Bankrekening in die Grootboek	R5 210

B. Voorlopige Kontantjoernaal-totale op 30 Junie 2017:

- Kontantontvangstejoernaal: R90 500
- Kontantbetalingsjoernaal: R85 920

C. Inskrywings in die Kontantjoernale vir Junie 2017 wat nie met die Junie-Bankstaat ooreenstem nie:

JOERNAAL	DOKUMENT	DATUM	BESONDER-HEDE	BEDRAG
KOJ	EFO 19	11	Paintco	R5 500
	Depositostrokie 451	25	Kontantverkope	R40 500

LET WEL: EFO 19 is foutiewelik in die KOJ in plaas van die KBJ geboekstaaf.

JOERNAAL	DOKUMENT	DATUM	BESONDER-HEDE	BEDRAG
KBJ	Tjek 870	25	VN Bpk.	R16 800
	EFO 21	30	SJ Winkels	R2 250

D. Items op die Bankstaat gedateer 30 Junie 2017 wat nie met die Junie-Kontantjoernale ooreenstem nie:

DATUM	BESONDERHEDE	DEBIET	KREDIET
02	Deposito (17/5)		30 000
05	Tjek 812	8 550	
09	Debietorder (versekering)	2 290	
11	Direkte oordrag aan Paintco (EFO 19)	5 500	
12	Tjek 816	13 590	
16	Deposito (31/5)		16 200
18	Direkte oordrag van S Smit (huur)		16 500
22	Tjek 823 (sien hieronder)	9 200	
23	Onbetaalde tjek (B Blast het sy skuld, R795, vereffen)	750	
24	Diensgeld	1 220	

LET WEL:

- Tjek 823: Bankstaatsyfer is korrek.
- Diensgeld is met R900 te hoog aangegee. Die bank sal die probleem in die volgende maand regstel.

E. Die Bankstaat op 30 Junie 2017 het 'n saldo getoon van R?.

VRAAG 2: VERVAARDIGING**(55 punte; 30 minute)****2.1 GEVEN VERVAARDIGERS**

Die besigheid vervaardig houttafels.

GEVRA:

Stel die volgende vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017 op:

2.1.1 Produksiekostestaat (14)

2.1.2 Verkorte Inkomstestaat (14)

INLIGTING:**A. Voorraad voorhande:**

	28 FEBRUARIE 2017	1 MAART 2016
Goedere-in-bewerking	?	R160 000
Klaarprodukte	400 tafels, gewaardeer deur die EIEU-metode te gebruik	1 200 tafels teen R280 = R336 000

B. Produksie en verkope vir die jaar:

- 7 200 tafels is teen 'n eenheidskoste van R330 elk vervaardig.
- 8 000 tafels is vir R4 080 000 verkoop.

C. Koste (voor aansuiwerings):

Administrasie	R148 400
Fabrieksbokoste	R487 200
Direkte materiaal	R1 050 000
Direkte arbeid	?
Verkoop en verspreiding	R422 000

Aansuiwerings:

- Betaling aan EZ Transport, R102 000, is foutiewelik aan Verkoop en Verspreiding toegewys. Hierdie koste was eintlik vir die aflewering van hout aan die fabriek bedoel.
- Die skoonmaakkontrak vir die jaar, R126 000, is tussen Fabriek en Administrasie in die verhouding 2 : 1 gedeel. 80% moes egter aan Fabriek toegewys gewees het.

D. Primêre koste: R1 800 000 (na aansuiwerings)

**LAAT HIERDIE BLADSY
BLANKO.**

2.2 GYMWEAR VERVAARDIGERS

Gymwear Vervaardigers word deur Jan Fiks besit. Hulle vervaardig skoene en hemde vir gimnasiumoefening. Jan het hulp nodig met die vertolking van sy 2017-resultate. Let daarop dat een paar skoene een eenheid uitmaak.

GEVRA:

2.2.1 Hemde:

- Bereken die gelykbreekpunt vir hemde. (4)
- Jan is nie tevrede met die veranderlike koste per eenheid nie, al het die totale veranderlike koste per eenheid met R6 afgeneem.
  - Identifiseer EEN veranderlike koste (met syfers) wat nie goed beheer is nie. Gee TWEE moontlike redes vir hierdie probleem. (4)
  - Verduidelik waarom Jan bekommerd kan wees oor die groot afnames in die ander TWEE veranderlike koste. (4)
- Jan kan nie verstaan hoekom die eenheidskoste van produksie toeneem het, terwyl sy vaste koste en die veranderlike koste nie toeneem het nie. Verduidelik waarom dit so is. Noem EEN punt (met syfers). (4)

2.2.2 Skoene:

- Bereken die % toename in die verkoopprijs van skoene. (3)
- Jan het besluit om die kwaliteit van die skoene te verbeter en dit uit te voer. Verduidelik hoe die direkte materiaal koste en die verkoops- en verspreidingskoste deur hierdie besluit geraak is. Verskaf syfers. (4)
- Jan was bekommerd dat die toename in prys die onderneming negatief sou beïnvloed. Verduidelik of sy bekommernis geregverdig is. Noem TWEE punte. (4)

INLIGTING:

	HEMDE		SKOENE	
	2017	2016	2017	2016
Gelykbreekpunt	?	11 522	3 842	4 317
Eenhede vervaardig en verkoop	16 100	25 000	7 750	6 500
Netto wins	R500 400	R620 000	R2 379 750	R1 183 000
Verkoopprijs per eenheid	R302	R290	R1 640	R1 260
Verkoopprijs van mededingers	R310	R290	R1 100	R1 250
Totale vaste koste (fabrieks- bokoste en administrasie)	R530 000	R530 000	R2 340 000	R2 340 000
Totale vaste koste per eenheid	?	?	R302	R360
Totale veranderlike koste per eenheid	R238	R244	R1 031	R718
Direkte materiaalkoste per eenheid	R92	R116	R456	R330
Direkte arbeidskoste per eenheid	R131	R100	R381	R360
Verkoops- en verspreidings- koste per eenheid	R15	R28	R194	R28
Eenheidskoste van produksie	R242	R228	R1 100	R1 004

VRAAG 3: VASTE BATES, BALANSSTAAT EN OUDITVERSLAG**(65 punte; 40 minute)**

Die volgende inligting het betrekking op Odette Bpk. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2017 geëindig.

GEVRA:**3.1 Verwys na Inligting B.**

Bereken die ontbrekende bedrae voorgestel deur **(a)** tot **(e)**. (22)

3.2 Voltooi die Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) op 28 Februarie 2017. Toon bewerkings. (37)

INLIGTING:**A. Bedrae geneem uit die rekords op 28 Februarie 2017:**

Balansstaatrekening-afdeling	R
Gewone aandelekapitaal	?
Behoue inkomste (28 Februarie 2017)	520 000
Vaste bates (drawaarde)	?
Lening van Beque Bank	284 000
Handelsvoorraad	408 880
Netto handelsdebiteure	67 200
Vaste deposito: Elze Bank	?
Bank (gunstig)	?
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige betalings)	209 000
Krediteurekontrole	184 000
Nominalerekening-afdeling (vooraansuiweringsbedrae)	
Versekering	30 200
Huurinkomste	108 450
Elektrisiteit	42 000

B. Vaste bates:

	GROND EN GEBOU	VOERTUIG	TOERUSTING	TOTAAL
Kosprys		350 000	460 000	
Opgehoopte waardevermindering		(315 000)		
Drawaarde (01/03/2016)	(a)	35 000		
Bewegings:				
Toevoegings	325 000	422 550	0	
Verkope	0	0	(d)	
Waardevermindering		(b)	(13 766)	
Drawaarde (28/02/2017)	2 550 000	(c)	50 994	(e)
Kosprys		772 550	340 000	
Opgehoopte waardevermindering				

- Waardevermindering op voertuie word teen 20% p.j. op kosprys bereken.
- Die maatskappy besit twee voertuie op 28 Februarie 2017. Een van hierdie voertuie is op 1 September 2016 aangekoop.
- Uittreksel uit die Vastebateregister met betrekking tot toerusting verkoop:

Yskas (Model X3)			
Datum aangekoop: 1 Maart 2014			
Datum verkoop: 31 Desember 2016		Verkoop vir: R81 250	
Waardeverminderingkoers: 10% p.j. (verminderdesaldo-metode)			
	KOSPRYS	WAARDE- VERMINDERING	BOEKWAARDE
28 Februarie 2015	R120 000	R12 000	R108 000
29 Februarie 2016		?	?
31 Desember 2016		?	?

- C. Die elektrisiteitsrekening vir Februarie 2017, R5 600, was steeds uitstaande.
- D. Die voorsiening vir oninbare skulde moet met R270 vermeerder word.
- E. 'n Addisionele versekeringspolis is op 1 November 2016 uitgeneem. Die jaarlikse premie van R10 200 is betaal en geboekstaaf.
- F. Die huur vir Februarie 2017 is nog nie ontvang nie. Die huur is op 1 Julie 2016 met 15% verhoog.
- G. Netto wins na belasting, R518 000, is bereken nadat al die aansuiwerings hierbo in berekening gebring is. Inkomstebelasting is 30% van die netto wins.
- H. 75% van die gemagtigde aandelekapitaal van 900 000 aandele is reeds uitgereik. Die direkteure het op 28 Februarie 2017 'n finale dividend van 24 sent per aandeel verklaar.
- I. Uittreksel uit Beque Bank-leningstaat:

Saldo op 1 Maart 2016	R376 000
Betalings (rente ingesluit)	R92 000
Rente gekapitaliseer	R48 000
Saldo op 28 Februarie 2017	?

LET WEL:

- Rente is nog nie in die boeke geskryf nie.
  - R50 000 van die leningsaldo sal gedurende die volgende finansiële jaar betaal word.
- J. Die netto batewaarde per aandeel op 28 Februarie 2017 is 620 sent.
- K. Die bedryfskapitaalverhouding op 28 Februarie 2017 is 2,1 : 1.

3.3 OUDITVERSLAG

'n Uittreksel uit die onafhanklike ouditverslag van Karin Bpk. vir die finansiële jaar geëindig op 28 Februarie 2017, word verskaf.

GEVRA:

As 'n aandeelhouer, watter bekommernisse sou jy oor hierdie ouditverslag hê? Verduidelik DRIE punte. (6)

INLIGTING:

UITTREKSEL UIT DIE OUDITVERSLAG VAN KARIN BPK.

Ons het die jaarlikse finansiële state van Karin Bpk. vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017 geudit. Hierdie finansiële state is die verantwoordelikheid van die direkteure van die maatskappy.

Basis vir Weerhouding van Mening

Tydens ons oudit het ons vasgestel dat bonusse ten bedrae van R9,8 miljoen, wat aan direkteure betaal is, nie deur die Vergoedingskomitee goedgekeur is nie.

Ouditmening

As gevolg van die belangrikheid van die sake hierbo beskryf, kon ons nie daarin slaag om genoeg ouditbewyse te bekom om 'n basis vir 'n ouditmening te verskaf nie. Dienooreenkomstig spreek ons geen mening uit oor die finansiële state van Karin Bpk. vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017 nie.

Bongani en Botha, Geoktrooieerde Rekenmeesters (SA)

**LAAT HIERDIE BLADSY
BLANKO.**

VRAAG 4: KONTANTVLOEISTAAT EN VERTOLKING (85 punte; 50 minute)

- 4.1 Kies 'n term om elk van die volgende stellings te voltooi. Skryf slegs die term langs die vraagnommer (4.1.1–4.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

aandeehouer(s); eksterne ouditeur(e); direkteur(e); interne ouditeur(e)

- 4.1.1 ... word deur die aandeehouers aangestel om die maatskappy te bestuur.
- 4.1.2 Die ... word deur die maatskappy in diens geneem om funksionele interne beheerprosesse daar te stel.
- 4.1.3 'n ... is 'n persoon wat in 'n maatskappy belê deur aandele te koop.
- 4.1.4 ... word deur aandeehouers aangestel om 'n onbevooroordeelde mening oor die finansiële state te gee. (4 x 1) (4)
- 4.2 **SO-FINE BPK.**

Die inligting gegee het betrekking op So-Fine Bpk. vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2017.

GEVRA:

- 4.2.1 Stel die volgende notas tot die Balansstaat op 31 Augustus 2017 op:
- Gewone aandelekapitaal (7)
  - Behoue inkomste (9)
- 4.2.2 Voltooi die Kontantvloeistaat deur slegs die besonderhede en syfers wat deur 'n vraagteken (?) aangedui word, in te voeg. (19)
- 4.2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 31 Augustus 2017:
- Persentasie bedryfswins op verkope (3)
  - Skuld-eienaarsbelang-verhouding (4)
- 4.2.4 Bereken die dividende per aandeel (DPA) van 'n aandeehouer wat dieselfde getal aandele vir die hele finansiële tydperk besit het. (4)

INLIGTING:**A. Inligting uit die Inkomstestaat vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2017:**

Verkope	R8 652 000
Bedryfsuitgawes	1 760 000
Waardevermindering	320 000
Rente-uitgawe	86 100
Bedryfswins	697 000
Inkomstebelasting	187 770
Netto wins na inkomstebelasting	438 130

B. Inligting uit die Balansstaat op 31 Augustus:

	2017 (R)	2016 (R)
Vaste bates (drawaarde)	6 177 000	4 975 000
Vaste deposito's	220 000	300 000
Lening: Dolphin Bank	985 000	450 000
Bedryfsbates	619 600	663 300
Bedryfslaste	490 000	614 300
Aandeelhoudersbelang	?	?
Gewone aandelekapitaal	5 292 000	?
Behoue inkomste	?	147 370
Kontant en kontantekwivalente	23 400	2 500
Oortrokke bankrekening	-	65 100
Aandeelhouders vir dividende	168 000	120 000
SAID: Inkomstebelasting	11 800 (Kt.)	2 400 (Dt.)

C. Aandelekapitaal en dividende

- Die gemagtigde aandelekapitaal bestaan uit 1 200 000 gewone aandele.
- 900 000 gewone aandele is reeds op 1 September 2016 uitgereik.
- Die maatskappy het op 1 Mei 2017, 150 000 gewone aandele teen R6,30 per aandeel uitgereik.
- 70 000 gewone aandele is op 30 Augustus 2017 by aandeelhouders teruggekoop. 'n Tjek vir R437 500 is vir hierdie aandele uitgereik. Hierdie aandeelhouders kwalifiseer vir finale dividende.
- 'n Tussentydse dividend van 12 sent per aandeel is op 1 Februarie 2017 betaal.
- 'n Finale dividend is op 30 Augustus 2017 verklaar.

D. Vaste bates: Transaksies gedurende die huidige finansiële jaar.

- Ou toerusting is vir kontant verkoop teen die drawaarde van R324 000.
- Addisionele toerusting en afleweringvoertuie is aangekoop.

(Sien VRAAG 4.3 op die volgende bladsy.)

4.3 **CASTRO BPK. EN RONKI BPK.**

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot twee maatskappye.

AGTERGRONDINLIGTING:

- Henry Harries besit 300 000 aandele in elke maatskappy.
- **Castro Bpk.** het 200 000 nuwe aandele slegs aan bestaande aandeelhouders uitgereik teen die gemiddelde uitreikprys (R9,10). Hierdie fondse is gebruik om 'n nuwe tak te vestig. Geen nuwe lenings is aangegaan nie.
- **Ronki Bpk.** het R4 800 000 betaal om 320 000 aandele terug te koop.

GEVRA:

LET WEL: Waar kommentaar of verduidelikings verwag word, haal finansiële aanwysers en syfers aan om jou antwoord te staaf.

CASTRO BPK.

- 4.3.1 Lewer kommentaar op die prys van R9,10 wat Castro Bpk. vir die nuwe aandele wat uitgereik is, gevra het. (3)
- 4.3.2 Verduidelik hoe die uitreik van nuwe aandele die finansiële hefboomverhouding en risiko van Castro Bpk. beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (6)
- 4.3.3 Henry het die opsie gehad om sommige van die nuwe aandele wat deur Castro Bpk. uitgereik is, te koop. Hy het genoeg fondse (rentekoers 5% p.j.) vir hierdie doel gespaar.
- As Henry sy 60%-aandeelhouding in die maatskappy wou behou, hoeveel aandele sou hy moes gekoop het en hoeveel sou hy moes betaal het? (5)
  - Henry het besluit om NIE hierdie aandele te koop NIE. Buiten die % aandeelhouding, verduidelik TWEE redes waarom hy 'n fout gemaak het deur nie hierdie opsie uit te oefen nie. (6)

RONKI BPK.

- 4.3.4 Lewer kommentaar op die likiditeit van Ronki Bpk. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (6)
- 4.3.5 Lewer kommentaar op die prys wat Ronki Bpk. vir die terugkoop van aandele betaal het. (3)
- 4.3.6 Verduidelik DRIE maniere waarop Henry deur die terugkoop van die aandele deur Ronki Bpk. bevoordeel is. (6)

ADDISIONELE INLIGTING:**Finansiële aanwysers en addisionele inligting uit jaarverslae:**

	CASTRO BPK.		RONKI BPK.	
	2017	2016	2017	2016
Skuld-ekwiteit-verhouding	0,5 : 1	0,8 : 1		
Bedryfsverhouding			1,9 : 1	3,5 : 1
Vuurproefverhouding			1,1 : 1	1,7 : 1
Voorraadhoudingstydperk			54 dae	54 dae
Getal aandele reeds uitgereik	700 000	500 000	580 000	900 000
Gemiddelde aandele-uitreikprys	R9,10		R10,20	
Prys vir terugkoop van aandele betaal			R15,00	
Prys van aandele op die JSE	R12,00		R15,00	
Netto batewaarde per aandeel	R10,73	R11,38	R13,30	R13,22
% opbrengs op aandeelhoudersbelang	23%	17%	16%	13%
% opbrengs op totale kapitaal aangewend	20%	15%		
Verdienste per aandeel	140 sent	196 sent	266 sent	171 sent
Totale dividende	R357 000	R325 000	R928 000	R928 000
Dividende per aandeel	51 sent	65 sent	160 sent	103 sent

VRAAG 5: VOORRAADWAARDASIE**(35 punte; 20 minute)****5.1 BEGRIPPE**

Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommer (5.1.1–5.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

5.1.1 Die (spesifiekeidentifikasie-/geweegdegemiddelde-) voorraadwaardasie-metode is die geskikste vir produkte van soortgelyke waarde wat in groot hoeveelhede aangekoop word.

5.1.2 Koste van verkope word by die verkooppunt in die (deurlopende/periodieke) voorraadstelsel bepaal.

5.1.3 Voorraad gewaardeer volgens die (eerste-in-eerste-uit-/geweegdegemiddelde-)metode bepaal voorraad voorhande deur die kospryse van die mees onlangse voorraadaankope te gebruik.

5.1.4 In die periodieke voorraadstelsel word vragged op goedere wat aangekoop is, as 'n (uitgawe/bate) vir die onderneming geboekstaaf.

(4 x 1) (4)

5.2 HOT-WHEELS (EDMS.) BPK.

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Hot-Wheels (Edms.) Bpk. vir die drie maande geëindig 30 September 2017. Die onderneming dryf handel met motorfietse en valhelms ('helmets').

Mike, die eienaar, wil sy voorraadrekords assessseer voor enige prysverhogings gedurende die jaar.

GEVRA:**Motorfietse:**

5.2.1 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die spesifieke identifikaasietegode te gebruik. (7)

5.2.2 Mike vra jou advies oor die drie verskillende motorfietsmodelle waarmee hy handel dryf. Verduidelik TWEE punte van advies (stukkies raad). (4)

Valhelms ('Helmets'):

5.2.3 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die geweegdegemiddelde-metode te gebruik. (9)

5.2.4 Is die geweegdegemiddelde-metode geskik om die valhelms te waardeer? Verduidelik EEN punt. (3)

5.2.5 Mike vermoed dat valhelms uit die winkel gesteel word ten spyte daarvan dat veiligheidskamas geïnstalleer is.

• Verskaf 'n berekening om sy vermoede te staaf. (5)

• Wat kan Mike doen om die interne beheer van voorraad te verbeter? Noem DRIE punte. (3)

INLIGTING:**A. Motorfietse:**

Inligting vir drie maande geëindig 30 September 2017:

Voorraad op 1 Julie 2017:

MODEL	EENHEDE	KOSPRYS PER EENHEID (R)	TOTAAL (R)
AO2	12	24 300	291 600

Totale aankope:

MODEL	EENHEDE	KOSPRYS PER EENHEID (R)	TOTAAL (R)
AO2	6	24 300	145 800
AO3	15	27 400	411 000
AO4	18	31 600	568 800
	39		1 125 600

Verkope:

MODEL	EENHEDE VERKOOP	TOTALE VERKOPE-BEDRAG (R)
AO2	8	311 040
AO3	11	482 240
AO4	10	505 600
	29	1 298 880

B. Valhelms:

Inligting vir drie maande geëindig 30 September 2017:

Voorraadsaldo's volgens fisiese telling:

	EENHEDE	KOSPRYS PER EENHEID (R)	TOTAAL (R)
1 Julie 2017	30	R500	R15 000
30 September 2017	12		?

Aankope:

DATUM	EENHEDE AANGEKOOP	KOSPRYS PER EENHEID (R)	TOTAAL (R)
20 Julie 2017	25	R510	R12 750
20 Augustus 2017	30	R525	R15 750
20 September 2017	20	R540	R10 800
TOTAAL	75		R39 300

Terugsendings: Vyf foutiewe valhelms uit die aankope in Augustus 2017 is aan die verskaffers teruggestuur vir 'n volle terugbetaling.

Verkope: 85 valhelms is teen R600 elk verkoop.

VRAAG 6: BEGROTINGS**(30 punte; 20 minute)**

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Lamba Handelaars, 'n onderneming wat deur Larry Lamba besit word. Die onderneming verkoop skoonmaakmateriaal vir kontant en op krediet. Hulle lewer goedere gratis af by plaaslike klante.

GEVRA:

6.1 Verduidelik die hoofdoel van 'n Kontantbegroting en 'n Geprojekteerde Inkomstestaat. (2)

6.2 **Debiteure:**

Verwys na Inligting A en Inligting B.

Die kredietterme laat debiteure toe om hulle rekeninge te vereffen aan die einde van die maand wat op die verkoopstransaksiemaand volg. Geen korting word toegestaan nie. Op grond van vorige ondervinding verwag Larry egter dat debiteure volgens die Debiteure-invorderingskedge sal betaal.

6.2.1 Gebruik die Novembersyfers om die volgende te bereken:

- % debiteure wat na verwagting aan die kredietterme sal voldoen
- % verwagte oninbare skuld (9)

6.2.2 Larry glo nie dat sy debiteurekontroleklerk, Shirley, 'n bonus op 31 Oktober 2017 verdien nie. Verskaf bewyse om sy mening te staaf. Gee Larry raad om debiteure-invorderings te verbeter (TWEË punte). (4)

6.3 **Geprojekeerde Inkomstestaat:**

Verwys na Inligting C en Inligting D.

6.3.1 Bereken:

- Die vaste % van verkope wat deur Larry gebruik is om vir afleweringkoste te begroot (2)
- Die bedrag van die lening wat op 31 Desember 2017 terugbetaal gaan word (4)

6.3.2 **Verwys na verskille in Inligting D.**

Verduidelik hoekom Larry sal voel dat al hierdie verskille probleme vir sy onderneming is. (9)

INLIGTING:**A. Debiteure-invorderingskedule vir die tydperk geëindig 28 Februarie 2018:**

	KREDIET- VERKOPE R	INVORDERINGS			
		NOV. 2017 R	DES. 2017 R	JAN. 2018 R	FEB. 2018 R
September	112 000	16 800			
Oktober	134 400	75 264	20 160		
November	224 000	56 000	125 440	33 600	
Desember	358 400		89 600	200 704	53 760
Januarie	179 200			44 800	100 352
Februarie	112 000				28 000
		148 064	235 200	279 104	182 112

B. Die debiteureklerk lê die volgende ouderdomsontleding aan die einde van Oktober 2017 voor:

TOTAAL	HUIDIGE MAAND	1 MAAND	2 MAANDE	3 MAANDE +
100%	18%	40%	23%	19%

C. Uittreksel uit die Geprojekteerde Inkomstestaat:

	NOV. 2017	DES. 2017	JAN. 2018	FEB. 2018
Rente op lening (koers 8,5% p.j.)	R2 975	R2 975	R2 465	R2 465

D. Syfers op 31 Oktober 2017 deur die rekenmeester verskaf:

	GEPROJEKTEER	WERKLIK	VERSKIL
Totale verkope	320 000	290 000	-30 000
Kontantverkope	96 000	50 000	-46 000
Kredietverkope	224 000	240 000	+16 000
Advertensies	5 000	1 000	-4 000
Verpakkings- materiaal	4 800	4 800	0
Afleweringkoste	12 800	12 500	-300

30**TOTAAL: 300**

PLAKKER

SENTRUMNOMMER

--	--	--	--	--	--	--	--

EKSAMENNOMMER

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

REKENINGKUNDE

GRAAD 12

NOVEMBER 2017

SPEZIALE ANTWOORDEBOEK

VRAAG	PUNTE	PARAAF	MOD.
1			
2			
3			
4			
5			
6			
TOTAAL			

Hierdie antwoordeboek bestaan uit 17 bladsye.

1.2.3 Verduidelik die probleem met betrekking tot deposito's. Haal bewyse aan.

Verduidelik TWEE strategieë om dit in die toekoms te voorkom.

Strategie 1:

Strategie 2:

4

TOTALE PUNTE
30

VRAAG 2**2.1 GEVEN VERVAARDIGERS****2.1.1**

PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017	
Direkte materiaalkoste	
Direkte arbeidskoste	
Primêre koste	
Fabrieksbokoste	
Totale koste van produksie	

14

2.1.2

VERKORTE INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017	
Verkope	
Koste van verkope	
Bruto wins	
Administrasiekoste	
Verkoops- en verspreidingskoste	
Netto wins	

14

2.2 GYMWEAR VERVAARDIGERS

2.2.1 Hemde:

Bereken die gelykbreekpunt vir hemde.

4

Identifiseer EEN veranderlike koste (met syfers) wat nie goed beheer is nie. Gee TWEE moontlike redes vir hierdie probleem.

EEN VERANDERLIKE KOSTE MET SYFERS	REDES
	Rede 1:
	Rede 2:

4

Verduidelik waarom Jan bekommerd kan wees oor die groot afnames in die ander TWEE veranderlike koste.

4

Jan kan nie verstaan hoekom die eenheidskoste van produksie toegeneem het, terwyl sy vaste koste en die veranderlike koste nie toegeneem het nie. Verduidelik waarom dit so is. Noem EEN punt (met syfers).

4

2.2.2 Skoene:

<p>Bereken die % toename in die verkoopprijs van skoene.</p>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">3</td></tr> </table>		3
3			
<p>Jan het besluit om die kwaliteit van die skoene te verbeter en dit uit te voer. Verduidelik hoe die direkte materiaal koste en die verkoops- en verspreidingskoste deur hierdie besluit geraak is. Verskaf syfers.</p>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4			
<p>Jan was bekommerd dat die toename in prys die onderneming negatief sou beïnvloed. Verduidelik of sy bekommernis geregverdig is. Noem TWEE punte.</p> <p>Punt 1:</p> <p>Punt 2:</p>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4			

TOTALE PUNTE
55

VRAAG 3**3.1**

(a) Bereken die drawaarde van Grond en Geboue op 1 Maart 2016.

2

(b) Bereken die totale waardevermindering op Voertuie op 28 Februarie 2017.

6

(c) Bereken die drawaarde van Voertuie op 28 Februarie 2017.

4

(d) Bereken die drawaarde van Toerusting verkoop op 31 Desember 2016.

6

(e) Bereken die totale drawaarde van Vaste Bates op 28 Februarie 2017.

4

3.2 **BALANSSTAAT VAN ODETTE BPK. OP 28 FEBRUARIE 2017**

BATES	
NIEBEDRYFSBATES	
BEDRYFSBATES	
Voorraad	408 880
Handels- en ander ontvangbare bedrae	
Kontant en kontantekwivalente	
TOTALE BATES	
EKWITEIT EN LASTE	
AANDEELHOUBERSBELANG	
Gewone aandeelkapitaal	
Behoue inkomste	520 000
NIEBEDRYFSLASTE	
BEDRYFSLASTE	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	

3.3 OUDITVERSLAG

As 'n aandeelhouer, watter bekommernisse sou jy oor hierdie ouditverslag hê? Verduidelik DRIE punte.

Punt 1:

Punt 2:

Punt 3:

6

TOTALE PUNTE
65

VRAAG 4

4.1

4.1.1	
4.1.2	
4.1.3	
4.1.4	

4

4.2 SO-FINE BPK.

4.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL

GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL

1 200 000 gewone aandele

UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL

900 000	Gewone aandele op 1 September 2016	
	Gewone aandele op 31 Augustus 2017	5 292 000

7

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 September 2016	147 370
Netto wins na inkomstebelasting	438 130
Gewone aandeledividende	
Saldo op 31 Augustus 2017	

9

4.2.2 SO-FINE BPK.

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 AUGUSTUS 2017

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIVITEITE		
Kontant deur bedrywighede voortgebring		
Rente betaal		
Dividende betaal		
Inkomstebelasting betaal		?
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIVITEITE		
Aankope van vaste bates		?
?		?
Verandering in beleggings		
KONTANTVLOEI UIT FINANSIËLE AKTIVITEITE		
?		?
?		?
Verandering in niebedryfslaste		
Netto verandering in kontant- en kontantekwivalente		?
Kontant en kontantekwivalente – beginsaldo		?
Kontant en kontantekwivalente – eindsaldo		?
		19

4.2.3 Bereken die persentasie bedryfswins op verkope.

	3

Bereken die skuld-eienaarsbelang-verhouding.

	4

4.2.4 Bereken die dividende per aandeel (DPA) van 'n aandeelhouer wat dieselfde getal aandele vir die hele finansiële tydperk besit het.

	4

4.3 CASTRO BPK.

4.3.1 Lewer kommentaar op die prys van R9,10 wat Castro Bpk. vir die nuwe aandele wat uitgereik is, gevra het.

3

4.3.2 Verduidelik hoe die uitreik van nuwe aandele die finansiële hefboomverhouding en risiko van Castro Bpk. beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

6

4.3.3 As Henry sy 60%-aandeelhouding in die maatskappy wou behou, hoeveel aandele sou hy moes gekoop het?

3

Hoeveel sou hy moes betaal het?

2

Henry het besluit om NIE hierdie aandele te koop NIE. Buiten die % aandeelhouding, verduidelik TWEE redes waarom hy 'n fout gemaak het deur nie hierdie opsie uit te oefen nie.

Rede 1:

Rede 2:

6

RONKI BPK.

4.3.4 Lewer kommentaar op die likiditeit van Ronki Bpk. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

6

4.3.5 Lewer kommentaar op die prys wat Ronki Bpk. vir die terugkoop van aandele betaal het.

3

4.3.6 Verduidelik DRIE maniere waarop Henry deur die terugkoop van die aandele deur Ronki Bpk. bevoordeel is.

Punt 1:

Punt 2:

Punt 3:

6

TOTALE PUNTE
85

VRAAG 5**5.1 KONSEPTE**

5.1.1	
5.1.2	
5.1.3	
5.1.4	

4

5.2 HOT-WHEELS (EDMS.) BPK.**Motorfietse:**

5.2.1 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die spesifieke identifikaasietegniek te gebruik.

7

5.2.2 Mike vra jou advies oor die drie verskillende motorfietsmodelle waarmee hy handel dryf. Verduidelik TWEE punte van advies (stukkies raad).

Punt 1:**Punt 2:**

4

Valhelms:

5.2.3

Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die geweegegemiddelde-metode te gebruik.

9

5.2.4

Is die geweegegemiddelde-metode geskik om die valhelms te waardeer? Verduidelik EEN punt.

3

5.2.5

Mike vermoed dat valhelms uit die winkel gesteel word ten spyte daarvan dat veiligheidskameras geïnstalleer is. Verskaf 'n berekening om sy vermoede te staaf.

5

Wat kan Mike doen om die interne beheer van voorraad te verbeter? Noem DRIE punte.

Punt 1:

Punt 2:

Punt 3:

3

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 6

6.1

Verduidelik die hoofdoel van 'n Kontantbegroting.**Verduidelik die hoofdoel van 'n Geprojekteerde Inkomstestaat.**

2

6.2.1

Larry verwag dat debiteure aan die einde van die maand wat op die verkoopstransaksiemaand volg, rekeninge moet vereffen.**Gebruik die Novembersyfers om die % debiteure wat na verwagting aan die kredietterme sal voldoen, te bereken.****Gebruik die Novembersyfers om die % verwagte oninbare skuld te bereken.**

9

6.2.2

Larry glo nie dat sy debiteurekontroleklerk, Shirley, 'n bonus op 31 Oktober 2017 verdien nie.**Verskaf bewyse om sy mening te staaf.****Gee Larry raad om debiteure-invorderings te verbeter (TWEE punte).****Punt 1:****Punt 2:**

4

6.3.1

Bereken die vaste % van verkope wat deur Larry gebruik is om vir afleweringkoste te begroot.

Bereken die bedrag van die lening wat op 31 Desember 2017 terugbetaal gaan word.

6

6.3.2

Verwys na verskille in Inligting D. Verduidelik hoekom Larry sal voel dat al hierdie verskille probleme vir sy onderneming is.

KOMMENTAAR OP VERSKILLE	
Verkope	
Advertensies	
Verpakkingsmateriaal	
Afleweringskoste	

9

TOTALE PUNTE
30

TOTAAL: 300

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE

NOVEMBER 2017

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders in die nasienriglyne gestel word, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie. Geen vreemde-item-strafpunte nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. Bewerking beteken 'kontroleer bewerking'. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Nota: controleer bewerking moet 'n +, -, x, ÷, of volgens memo.
11. In berekeninge, moet nie punte vir bewerkings toeken nie indien noemer & deler omgeruil is. Dit is ook van toepassing op verhoudings
12. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. In sulke gevalle, moet nie die metode punt toeken nie. Dui deur middel van .
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 17 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	Onwaar	✓
1.1.2	Onwaar	✓
1.1.3	Waar	✓

3

1.2.1

Berekening van KOJ-totaal		Berekening van KBJ-totaal
90 500		85 920
9 750 ✓		
	2 900 in KOJ en 9 200 in KBJ Beide vir twee punte	6 300 OF 9 200 ✓✓ (2 900)
	(5 500) in die KOJ een punt 5 500 in die KBJ een punt	11 000 ✓✓ of 5 500 & 5 500 een punt elk
16 500 ✓		2 290 ✓
		750 ✓
900 ✓	*Mag gekombineer word as R320 OF R1 220 – R900 in die KBJ vir twee punte	1 220 ✓
117 650		107 480

Vreemde inskrywings -1 b.v. 8 550; 13 590; 16 200
 Let op vir ander vreemde items wat foutiewelik in albei joernale en/of versoeningstaat geplaas is

Bankrekeningsaldo:
 Mag 'n bankrekening opstel

- 5 210 ✓ + 117 650 - 107 480 = R4 960
 Sien KOJ +ief   Sien KBJ -ief   Indien een punt vir bewerkings toegeken is

14

1.2.2

Bankversoeningstaat op 30 Junie 2017

Kan met grootboeksaldo begin	DEBIET	KREDIET	Een kolom metode
Saldo volgens bankstaat kontroleer balanseersyfer	9 740 ☒	Moet nie R1 450 aanvaar nie	9 740
Uitstaande deposito's		40 500 ✓✓	40 500
Uitstaande tjeks:			
• 819	7 650 ✓		(7 650)
• 870	16 800 ✓		(16 800)
Uitstaande EFO	2 250 ✓		(2 250)
Krediteer foutiewe bankkoste		900 ✓✓	900
Saldo volgens bankrekening Sien 1.2.1	4 960 ☒		4 960
	41 400	41 400	

Vreemde inskrywings -1 8 550; 13 590; 16 200; 30 000
 -1 foutive / geen besonderhede   Vreemde items -1
 Vir 2-kolom metode met gebruik van hakies, moet nie hakies/negatiewe in enige kolom aanvaar nie

9

1.2.3

Verduidelik die probleem met betrekking tot deposito's. Haal bewyse aan.

Geldige verduideliking ✓   Bewyse ✓

Verwagte antwoorde:

Deposito's word nie tydig gedoen nie / laat depositos (lei tot kontantvloei-probleme)

OF

Oorrol van kontant / kan diefstal aandui

Bewyse: Datums of bedrae

- Deposito van R30 000 / 17 Mei / ongeveer 16 dae is aan einde van die maand uitstaande
- Deposito van R16 200 / 31 Mei / ongeveer 16 dae is eers op staat op 16 Junie getoon
- Deposito van strokie 451 / R40 500 / 25 Junie is aan einde van die maand uitstaande

Verduidelik TWEE strategieë om dit in die toekoms te voorkom.

TWEE geldige punte ✓   ✓   **aanvaar kort veruidelikings; kan anders gestel word**

- Verdeling van pligte: die persoon wat die kontant ontvang en kwitansies uitreik, moet nie dieselfde persoon wees wat die depositostrokies voltooi nie. 'n Ander persoon moet die geld deponeer by die bank sodat hulle mekaar kan kontroleer.
- Senior personeel behoort via internet bankdienste / die deposito's daagliks getoon word.
- Versoek SMS van bank vir alle transaksies
- Gebruik 'n sekuriteitsmaatskappy om die deposito's op 'n daaglikse/ gereelde basis te kollekteer.
- Moedig debiteure aan om direkte oorplasinge te doen (EFT).

4

TOTALE PUNTE
30

VRAAG 2**2.1 GEVEN VERVAARDIGERS****2.1.1**

PRODUKSIEKOSTESTAAT	
VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017	
Direkte materiaalkoste (1 050 000✓ + 102 000✓)	✓ 1 152 000
Direkte arbeidskoste Primêre koste - DMK	☑ 648 000
Primêre koste	✓ 1 800 000
(– 84 000 een punt +100 800 een punt)	☑ 504 000
Fabrieksbokoste (487 200✓ + 16 800✓✓)	bewerking een deel korrek
Bewerking primêre + FBK	☑ 2 304 000
Goedere in bewerking (begin)	✓ 160 000
	2 464 000
Goedere in bewerking (einde) Bewerking TKP – bg subtotaal Kontroleer dat dit afgetrek is; ignoreer hakies Moet nie 160 000 / 0 aanvaar nie	☑ (88 000)
Totale koste van produksie 7 200 x R330 Geen deelpunte	✓✓ 2 376 000

14

2.1.2

VERKORTE INKOMSTESTAAT	
VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017	
Verkope	✓ 4 080 000
Koste van verkope sien TKP 2.1.1 400 x R330 (336 000 ✓ + 2 376 000 ☑ – 132 000 ✓✓)	☑ (2 580 000)
OF 8 000 – 1 200 (1 200 x R280) + (6 800 x R330) een punt twee punte een punt geen deelpunte Kan KPV rekening opstel	☑ ignoreer hakies
Bruto wins Verkope – KVV	☑ 1 500 000
20% van R126 000 126 000 -100 800 (– 42 000 + 25 200 Adminstrasiekoste (148 400✓ – 16 800 ☑ sien 2.1.1) een metode punt	☑ (131 600) Een deel korrek ignoreer hakies
Verkoops- en verspreidingskoste 422 000✓ – 102 000✓ Een deel korrek	☑ (320 000) ignoreer hakies
Netto wins Bewerking (trek AK & VVK af) een deel korrek	☑ 1 048 400

14

2.2 GYMWEAR VERVAARDIGERS

2.2.1 Hemde:

<p>Bereken die gelykbreekpunt vir hemde. 64 twee punte $530\ 000 \div (302 - 238) = 8\ 281,25 / 8\ 282 / 8\ 281 / 8\ 281,3$ ✓ ✓ ✓ ☒ Een deel korrek Moet nie R / s aanvaar nie</p>			4
<p>Identifiseer EEN veranderlike koste (met syfers) wat nie goed beheer is nie. Gee TWEE moontlike redes vir hierdie probleem.</p>			
<p>EEN VERANDERLIKE KOSTE MET SYFERS Veranderlike koste ✓ Syfers ✓</p>	<p style="text-align: center;">REDES ✓ ✓ Enige twee <u>verskillende</u> redes</p>		
<p>Direkte Arbeidskoste Toegeneem met R31 per eenheid (31%) (van R100 tot R131)</p>	<p>Verwagte antwoorde</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderhandel loonverhogings / minimum loon / inflasie / vermeerde salaris skale (vir kwalifikasies) Betaal bonus aan sommige werkers Oormatige oortyd Tekort aan produktiwiteit (ondoeltreffendheid) van werkers Onervare / onvoldoende opgeleide werkers Hoë personeel omset Verouderde toerusting beïnvloed produktiwiteit Werksure verloor as gevolg van tyd vir opleiding (werkers betaal vir opleiding) / as gevolg van beurtkrag (kragonderbrekings / as gevolg van siek verlof betaal Foute in berekening van lone (overpaid) <p style="font-size: small;">Moet nie aanvaar nie: Meer werkers; Afwesige werkers; swak begroting</p>		4
<p>Verduidelik waarom Jan bekommerd kan wees oor die groot afnames in die ander TWEE veranderlike koste.</p>			
<p style="text-align: center;">Verduidelik van die twee VK ✓ Noem OF impliseer wat die bekommernis is ✓ ✓</p>			
<p>Kommentaar op DMK</p>	<p>Die gebruik van goedkoper Besparing op materiaal</p>	<p>Minderwaardige gehalte Kan gehalte van produk beïnvloed</p>	
<p>Kommentaar op V&VK</p>	<p>Verminderde advertensies of verminderde kommissie/ vergoeding aan verkoops personeel Verminderde afstande vir aflewering / Staak die diens in sekere gebiede Uitkontraakteur / gebruik goedkoper diensverskaffers</p>	<p>Kan veroorsaak dat verkope afneem / kan verkoops-persone demotiveer Lei tot verlies van klante Mag minderwaardig wees en die besigheid negatief in die toekoms beïnvloed</p>	4
<p>Jan kan nie verstaan hoekom die eenheidskoste van produksie toegeneem het, terwyl sy vaste koste en die veranderlike koste nie toegeneem het nie. Verduidelik waarom dit so is. Noem EEN punt (met syfers).</p>			
<p>Enige een verduideliking ☒ ✓ syfers ☐ ☐ ✓</p>			
<p>Verwagte antwoorde: Deelpunte vir onduidelike/onvolledige verduideliking</p>			
<ul style="list-style-type: none"> Geen skaalbesparings nie / Afname in produksie 8 900 eenhede (25 000 tot 16 100). Laer produksie het die vaste koste per eenheid met R11,72 of 55,2% laat toeneem (R21,20 tot R32,92) 			4

2.2.2 **Skoene:**

<p>Bereken die % toename in die verkoopprijs van skoene.</p> <p> $\frac{1\ 640 - 1\ 260}{1\ 260} \checkmark \times \frac{100}{1} \quad \text{OF } 130,2\% - 100\% = 30,2\%$ </p> <p>= 30,2% ☒ Een deel korrek Aanvaar 30% of 30,15%</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%; text-align: center;">3</div>
<p>Jan het besluit om die kwaliteit van die skoene te verbeter en dit uit te voer. Verduidelik hoe die direkte materiaal koste en die verkoops- en verspreidingskoste deur hierdie besluit geraak is. Verskaf syfers.</p> <ul style="list-style-type: none"> • DMK het vermeerder ☒ van R330 tot R456 (met R126/met 38% /38,2%) ☒ • V&VK het vermeerder ☒ van R28 tot R194 (met R166/met 593% / 592,8%) ☒ 	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%; text-align: center;">4</div>
<p>Jan was bekommerd dat die toename in prys die onderneming negatief sou beïnvloed. Verduidelik of sy bekommernis geregverdig is. Noem TWEE punte.</p> <p>Syfers nie nodig nie, maar kan gebruik word om 'n punt rakende die bekommernis te maak</p> <p>Redes (enige twee) ☒ ☒ Noem geen bekommernis OF impliseer GEEN bekommernis in verduideliking of deur die gebruik van syfers ☒ ☒</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkope vermeerder (met 1 250 eenhede) / klante ondersteun steeds die besigheid (ten spyte van verhoogde pryse) • Netto wins het vermeerder (met R1 196 750) (prys het nie die verkope negatief beïnvloed het nie) • GBP het verminder (as gevolg van bydrae per eenheid) met 475 eenhede. Die besigheid oorskry nou die GBP met 'n groter verskil (3 908 eenhede) 	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%; text-align: center;">4</div>

TOTALE PUNTE

55

VRAAG 3

3.1

(a)	<p>Bereken die drawaarde van Grond en Geboue-saldo op 1 Maart 2016.</p> <p>2 550 000 – 325 000 = 2 225 000 ✓✓ Geen deelpunte</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td style="text-align: center;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">2</td></tr> </table>		2
2				
(b)	<p>Bereken die totale waardevermindering op voertuie op 28 Februarie 2017.</p> <p style="background-color: yellow;">Ken punte vir korrekte bewerkings al word sub-totale nie getoon nie</p> <p>Nuut: 422 550 x 20/100 x 6/12 = 42 255 ✓✓</p> <p>Oud: een punt 350 000 x 20/100 = 70 000 maar kan slegs R34 999 ✓✓✓ afskryf (350 000 – 315 000) = 35 000 – 1 = 34 999</p> <p>42 255 + 34 999 = 77 254 ☒ een deel korrek</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td style="text-align: center;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">6</td></tr> </table>		6
6				
(c)	<p>Bereken die drawaarde van Voertuie op 28 Februarie 2017.</p> <p style="background-color: yellow;">Let op: pas nasienriglyn 10 toe Sien slegs een reël na – kies die reël wat kandidaat bevoordeel</p> <p style="text-align: center;">sien (b) hierbo Een deel korrek</p> <p>35 000 ✓ + 422 550 ✓ – 77 254 ☒ = 380 296 ☒</p> <p style="text-align: center;">een punt een punt een metode punt een metode punt</p> <p>OF 772 550 – (315 000 + 77 254 see (b) hierbo) = 380 296 392 254 twee punte</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td style="text-align: center;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4				
(d)	<p>Bereken die drawaarde van Toerusting verkoop op 31 Desember 2016.</p> <p style="background-color: yellow;">Let op: pas nasienriglyn 10 toe Sien slegs een reël na – kies die reël wat kandidaat bevoordeel</p> <p style="text-align: center;">30 900 vier punte 18 900 drie punte 22 800 twee punte</p> <p>120 000 ✓ – (12 000 ✓ + 10 800 ✓ + 8 100 ✓✓) = 89 100 ☒ een deel korrek 108 000 twee punte</p> <p>OR</p> <p style="text-align: center;">een punt een punt een punt een punt en een metode punt een metode punt</p> <p>120 000 – 12 000 – 10 800 – 8 100 = 89 100</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td style="text-align: center;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">6</td></tr> </table>		6
6				
(e)	<p>Bereken die totale drawaarde van vaste bates op 28 Februarie 2017.</p> <p style="background-color: yellow;">Let op: pas nasienriglyn 10 toe</p> <p style="text-align: center;">Sien (c) hierbo een deel korrek</p> <p>2 550 000 ✓ + 380 296 ☒ + 50 994 ✓ = 2 981 290 ☒</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td style="text-align: center;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4				

3.2 BALANSSTAAT VAN ODETTE BPK. OP 28 FEBRUARIE 2017

Plasing aanbieding -1 elke keer indien punte verdien is

	BATES		
	NIEBEDRYFSBATES (TB – BB)	4 010 940	☒
	Vaste bates Sien (3.1 e)	2 981 290	☒
3	Finansiële bates (Vaste Deposito) NBB – vaste bates	1 029 650	☒
	BEDRYFSBATES BL X 2,1	870 660	☒
	Voorrade	408 880	
	Handels- en ander ontvangbare bedrae 67 200 ✓ – 270 ✓✓ + 6 800 ✓✓ + 10 350 ✓✓	84 080	☒ *
	Kontant en kontantekwivalente BB – V – H & AO	377 700	☒
12	TOTALE BATES TE + L	4 881 600	☒
	EKWITEIT EN LASTE		
	AANDEELHOUBERSBELANG 675 000 ✓ x 620 s ✓ 900 000 x 75%	4 185 000	☒
	Gewone aandeelkapitaal AHB – 520 000	3 665 000	☒
4	Behoue inkomste	520 000	
	NIEBEDRYFSLASTE	282 000	
4	Lening: Beque Bank 376 000 – 92 000 ✓ 284 000 + 48 000 – 50 000 ✓ 332 000 twee punte	282 000	☒ *
	BEDRYFSLASTE	414 600	☒ *
	# Handels- en ander betaalbare bedrae 184 000 ✓ + 5 600 ✓	189 600	☒
	SAID: Inkomstebelasting q 222 000 ✓✓ – 209 000 ✓ 518 000 x 30/70	13 000	☒ *
	Aandehouers vir dividende Sien aantal aandele in AHB (675 000 ☒ x 0,24 ✓)	162 000	☒ *
	Huidige deel van lening	50 000	☒
14	TOTALE EKWITEIT EN LASTE	4 881 600	☒ *

37
----

*Een deel korrek

#handels- en ander betaalbare bedrae kan die ander elemente onder bedryfslaste kombineer. Ken deelpunte diensooreenkomstig toe. Indien SARS en A/H vir Div ingesluit is in H&ABB, ken een metode punte toe in elke geval vir bewerkings ingesluit
Kontroleer Hantering van SAID (Inkomstebelasting) om te kontroleer of kandidaat rente van NW afgetrek het om belasting te bereken

3.3 OUDITVERSLAG

As 'n aandeelhouer, watter bekommernisse sou jy oor hierdie ouditverslag hê? Verduidelik DRIE punte.

Enige drie verskillende geldige punte ✓✓ ✓✓ ✓✓

Deelpunte vir onduidelike/onvolledige verduideliking

Let op: Kandidate hoef nie antwoorde tot die twee spesifieke punte in die ouditverslag te beperk nie aangesien daar verskeie bekommernisse voortspruitend uit die ouditverslag kan wees

Verwagte antwoorde:

- Hierdie is 'n weerhouding van mening (no audit opinion)
- Dit sal 'n negatiewe effek op die maatskappy hê Bv. Reputasie/aandeelprys/aanvraag vir aandele/ swak publisiteit/ moontlike beleggers verloor vertroue in maatskappy
- Die korporatiewe bestuur van die maatskappy is benadeel/nie in lyn met King kode
- Die korrekte prosedure met die goedkeuring van die direkteursfooie/ bonusse is nie gevolg nie.
- Die direkteure het hulle posisie misbruik.
- Die groot bedrag aan die direkteure betaal, kan 'n negatiewe impak op die finansiële resultate/likiditeit en solvensie/winsgewendheid van die maatskappy hê.
- Onvoldoende ouditbewyse

6

TOTALE PUNTE
65

VRAAG 4**4.1**

4.1.1	Direkteure	✓
4.1.2	Interne ouditeur	✓
4.1.3	Aandeehouer	✓
4.1.4	Eksterne ouditeur	✓

4

4.2 SO-FINE BPK.**4.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL****GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL**

1 200 000 gewone aandele

UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL

900 000	Gewone aandele op 1 September 2016 Balanseersyfer Kontroleer dat terugkoop teruggetel en uitreik afgetrek is	4 725 000	☑
150 000	Uitgereik op 1 Mei 2016 teen R6,30 elk	945 000	✓✓
(70 000)	Teruggekoop op 30 Augustus 2017 (GAP: R5,40 ✓✓ 5 292 000/980 000 geen deelpunte nie	(378 000) Een deel korrek dws 70 000 of R5,40 Moet nie 437 500 as finale antwoord aanvaar nie	☑
980 000 ✓	Gewone aandele op 31 Augustus 2017	5 292 000	

7

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 September 2016	147 370
Netto wins na inkomstebelasting	438 130
Aandele teruggekoop (437 500 ✓ – 378 000 ☑) 70 000 x 0,85 of 70 000 x (6,25 – GAP) 437 500 / 70 000	(59 500) ☑
Gewone aandeledividende	(276 000) ☑
• Tussentydse dividende (900 000 ✓ x 0,12) Een deel korrek	108 000 ☑
• Finale dividende	168 000 ✓✓
Saldo op 31 Augustus 2017	250 000 ☑*

9

**4.2.2 SO-FINE BPK
KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 AUGUSTUS 2017**

Indien bewerking as finale antwoord getoon word, ken bewerking punt toe slegs indien hakies vir daardie item korrek toegepas is
Indien item foutiewelik geplaas is, word geen punte vir besonderhede of syfers toegeken nie
#Tekens kan omgeruil wees; pas konsekwent toe; sien slegs een reël – kies reël om kandidaat te bevoordeel
##Indien bewerkings nie getoon word nie maar syfer is korrek sonder hakies, ken volle punte toe om bewerkings te dek en penaliseer op die antwoord

	KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIVITEITE	Korrekte gebruik van hakies om die punt op die finale antwoord te verdien vir elke item in hierdie kolom	
	Kontant deur bedrywighede voortgebring	*Een deel korrek en korrekte gebruik van hakies	
	Rente betaal		
	Dividende betaal		
4	Inkomstebelasting betaal #– 2 400 ✓ + 187 770 ✓ – 11 800 ✓) OF 2 400 ✓ – 187 770 ✓ + 11 800 ✓	? ##(173 570)✓*	
	KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIVITEITE		
	Aankoop van vaste bates #6 177 000 ✓ + 320 000 ✓ + 324 000 ✓ – 4 975 000 ✓ – 6 177 000 ✓ – 320 000 ✓ – 324 000 ✓ + 4 975 000 ✓	? ##(1 846 000)✓*	
	? ✓ Opbrengs met <u>verkoop van vaste bate</u>	? 324 000✓	
7	Verandering in beleggings		
	KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIVITEITE		
	? ✓ Opbrengs met <u>uitreik van aandele</u> Sien 4.2.1	? 945 000✓	
	? ✓ Terugkoop van aandele	(437 500)✓	
4	Verandering in niebedryfslaste		
	Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	? 86 000✓*	
	Kontant en kontantekwivalente – beginsaldo (2 500 – 65 100)	? (62 600) ✓✓	
4	Kontant en kontantekwivalente – eindsaldo	? 23 400 ✓	19

4.2.3 Bereken die persentasie bedryfswins op verkope.

$$\frac{697\,000\ \checkmark}{8\,652\,000\ \checkmark} \times 100 = 8,1\% \ \checkmark$$
Een deel korrek % teken nie nodig nie
3

Bereken die skuld-eienaarsbelang-verhouding.

$$985\,000\ \checkmark : (5\,542\,000\ \checkmark + 250\,000\ \checkmark) = 0,2 : 1 \ \checkmark$$
5 542 000 twee punte sien 4.2.1 een deel korrek
Indien oortollige items bygevoeg is in bewerkings, maar antwoord dieselfde is, penaliseer op antwoord
4

4.2.4 Bereken die dividende per aandeel (DPA) van 'n aandeelhouer wat dieselfde getal aandele vir die hele finansiële tydperk besit het.

$$\frac{900\,000 + 1\,050\,000}{16\ \text{sent}} \times 100 + 12\ \text{sent} \ \checkmark = 28\ \text{sent} \ \checkmark$$
een deel korrek
4

RONKI BPK.

4.3.4 Lewer kommentaar op die likiditeit van Ronki Bpk. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Verduideliking: ✓✓ **Oortollige aaaaanwysers (meer as twee aanwysers) -1**
Die likiditeitsposisie het verbeter / kan bedryfs-skulde dek / likiditeitverhoudings het afgeem / likiditeitverhoudings is meer doeltreffend

Finansiële aanwysers enige twee: ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Bedryfsverhouding het verbeter/afgeneem (van 3,5 : 1) tot 1,9 : 1
- Vuurproefverhouding het verbeter/afgeneem van 1,7 : 1 tot 1,1 : 1
- Voorraadhoudingstydperk is blykbaar doeltreffend teen 54 dae (minder as 2 maande)

6

4.3.5 Lewer kommentaar op die prys wat Ronki Bpk. vir die terugkoop van aandeel betaal het.

Verwagte antwoord: ✓✓ **Deelpunte vir gedeeltelike of onvoltooide verduideliking**

Die maatskappy betaal 'n premie bo die gemiddelde aandeelprys van R10,20 om aandeelhouers aan te moedig om hulle aandeel op te gee. /Hulle wou opbrengs verhoog deur ekwiteit te verminder / dit is 'n redelike waarde dieselfde as die prys op die JEB

Vergelyk prys betaal (R15,00) met Enige een syfer ✓

- markwaarde (R15,00)
- netto batewaarde (R13,30)
- gemiddelde uitreikprys van aandeel (R10,20)

3

4.3.6 Verduidelik DRIE maniere waarop Henry deur die terugkoop van aandeel deur Ronki Bpk. bevoordeel is.

Verduideliking ✓ ✓ ✓ Syfers ✓ ✓ ✓

Verwagte antwoorde: Drie verskillende antwoorde

- Hy het die meerderheidsaandeelhouer geword. Sy 300 000 aandeel is 51,7% van die totale aandeel (33,3% voor die terugkoop van aandeel).
- A.g.v. van die verminderde aantal aandeel, het sy verdienste verbeter bv. VPA het verbeter met 95s / van 171s tot 266s/OOAHB het toegeneem van 13% tot 16%. (**LET WEL:** VPA en OOAHB versterk dieselfde punt.)
- Die verminderde aantal aandeel kon gelei het tot 'n toename in DPA met 57s / van 103s tot 160s / 55,3% (Direkteur kon die dividende uitbetalingsbeleid behou het.)

6

TOTALE PUNTE
85

VRAAG 5

5.1 KONSEPTE

5.1.1	Geweegde gemiddelde / GG ✓
5.1.2	Deurlopende ✓
5.1.3	Eerste-in-eerste-uit/EIEU ✓
5.1.4	Uitgawe ✓

4

5.2 HOT-WHEELS (EDMS.) BPK.

Motorfietse:

5.2.1 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die spesifieke identifikasietegniek te gebruik.

sien slegs een reël na - kies reël om kandidaat te beoordeel

$$243\ 000 \checkmark\checkmark + 109\ 600 \checkmark\checkmark + 252\ 800 \checkmark\checkmark = 605\ 400 \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

$$\begin{matrix} 18 - 8 & 15 - 11 & 18 - 10 \\ (10 \times 24\ 300) + (4 \times 27\ 400) + (8 \times 31\ 600) \end{matrix}$$

OR BV	+ A	– KVV	= EV
<small>Een punt</small>	<small>een punt</small>	<small>vier punte</small>	<small>een metode punt</small>
291 600	+ 1 125 600	– 811 800	= 605 400
	<small>311 600 + 301 400 + 194 400</small>		

7

5.2.2 Mike vra jou advies oor die drie verskillende modelle van die motorfietse waarmee hy handel dryf. Verduidelik TWEE punte van advies.

Enige TWEE geldige punte van advies ✓✓ ✓✓
Deelpunte vir onduidelike/onvolledige verduideliking

Verwagte antwoorde:

- Verminder die prys van AO2 om verkope te verhoog. / 'n Laer winsopslag % sal help met die verminderde voorraadvlakke
- Staak / verminder die AO2 produkte en kyk na alternatiewe later model produkte om in voorraad te hou.
- Hou meer AO3 produkte aan, aangesien hulle meer gewild en bekostigbaar is.
- Hou meer van die AO4 model aan want die bruto wins per eenheid is die grootste op hierdie item

4

Valhelms:

5.2.3

Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 September 2017 deur die geweegegemiddelde-metode te gebruik.

sien slegs een reël na - kies reël om kandidaat te beoordeel

$$\frac{15\ 000 \checkmark + 39\ 300 \checkmark - 2\ 625 \checkmark \checkmark}{30 \checkmark + 75 \checkmark - 5 \checkmark} \times 12 \checkmark = 6\ 201 \checkmark$$

51 675 vier punte (5 x 525) twee punte
54 300 twee punte
100 drie punte (517 x 12)

Een deel korrek moet x 12

OF $516,75 \times 12 = 6\ 201$ of $6\ 204$ (geweege gemiddeld afgerond)
sewe punte

9

5.2.4

Is die geweegegemiddelde-metode geskik om die valhelms te waardeer? Verduidelik EEN punt.

Ja/Nee ✓ Verduideliking ✓✓ **Deelpunte vir onduidelike/onvolledige verduideliking**

Verduideliking vir ja:

- Hierdie is lae koste in vergelyking met die ander produkte wat Mike verkoop.
- Die items is van eenderse waarde

Verduideliking vir nee:

- Valhelms is net in aanvraag by 'n paar motorfiets entoesiaste.
- Die onderneming koop nie groot hoeveelhede nie.
- Die pryse neem altyd toe so die later modelle sal altyd duurder wees.

3

5.2.5

Mike vermoed dat valhelms uit die winkel gesteel word ten spyte daarvan dat veiligheidskameras gebruik word. Verskaf 'n berekening om sy vermoede te staaf.

$$\frac{(30 + 75 - 5)}{100 \checkmark \checkmark} - 12 \checkmark - 85 \checkmark = 3 \text{ valhelms weg } \checkmark$$

een deel korrek **Een deel korrek**

5

Wat kan Mike doen om die interne beheer van voorraad te verbeter? Noem DRIE punte.

Drie geldige punte ✓ ✓ ✓

Verwagte antwoorde:

- Doen gereelde fisiese voorraadopname.
- Plaas opsporingstoestelle op die produkte / veiligheidsprysetikette
- Verskaf veilige vertoonkassies vir die voorraad
- Verbeter sekerheid by die hekke/inspekteer items en kontroleer met kwitansie
- Verdelling van pligte (indien personeel verdink word)
- Koop in kleiner hoeveelhede / meer gereeld

MOENIE sekerheidskameras / CCTV aanvaar NIE.

3

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 6

6.1

Verduidelik die hoofdoel van 'n Kontantbegroting.**Verduideliking** ✓Om die kontantsaldo / kontantvloei vir 'n tydperk te voorspel
Om ontvangste en betalings vooruit te skat / beplan**Verduidelik die hoofdoel van 'n Geprojekteerde Inkomstestaat.****Verduideliking** ✓

Om die wins verdien vir 'n tydperk te voorspel. ✓

2

6.2.1

Larry verag dat debiteure aan die einde van die maand wat op die transaksiemaand volg, rekeninge moet vereffen.**Gebruik die Novembersyfers om die % debiteure wat na verwagting aan die% kredietterme sal voldoen, te bereken.**

sien slegs een reël na - kies reël om kandidaat te beoordeel

$$\frac{181\ 440 + 125\ 440}{224\ 000} \times 100 = 81\%$$

181 440 twee punte ✓
125 440 twee punte ✓
224 000 twee punte ✓

Een deel korrek

two marks* + one mark = one method mark *ken twee punte aan die eerste korrekte % berekening
OF 25 % + 56% = 81%**Gebruik die Novembersyfers om die % verwagte oninbare skuld te bereken.**

$$\frac{224\ 000 - 56\ 000 - 125\ 440 - 33\ 600}{224\ 000} \times 100 = 4\%$$

8 960 drie punte ✓
181 440 een punt ✓
224 000 twee punte ✓

Een deel korrek

OF 100% - 25% - 56% - 15% = 4%

een punt   een punt   een punt   een punt   een metode punt

9

6.2.2

Larry glo nie dat sy debiteurekontroleklerk, Shirley, 'n bonus op 31 Oktober 2017 verdien nie.**Verskaf bewyse om sy mening te staaf.**

Verduideliking (berekening / syfers) van die Ouderdomsontleding Syfers ✓

58% van die bedrae geskuld is steeds binne die kredietterme

OF

42% van die verskuldigde bedrae hou nie by die terme nie

Gee Larry raad om debiteure-invorderings te verbeter (TWEË punte).

Twee geldige punte ✓ ✓

Verwagte antwoorde:

- Kontak debiteure deur gereelde rekeninge / telefoonoproep / SMS / gereelde herinneringe
- Bied korting aan vir stiptelike betaling.
- Gee haar 'n bonus as sy die uitstaande bedrae insamel.
- Hef rente
- Weier om aan debiteure te verkoop wat nie by vereistes hou nie.
- Verbeter keuringsproses (sodats slegte debiteure nie rekeninge open nie).

Let op: Moet nie implementering van keuring van debiteure aanvaar nie (alreeds debiteure)

4

6.3.1 Bereken die vaste % van verkope deur Larry gebruik om vir aflewingskoste te begroot.

4% ✓✓ % teken nie nodig nie

Bereken die bedrag van die lening wat op 31 Desember 2017 terugbetaal gaan word.

sien slegs een reël na - kies reël om kandidaat te bevoordeel

✓   ✓   ✓   Een deel korrek

$$\frac{510}{(2\,975 - 2\,465)} \times 12 \div \frac{0,085}{+8,5} = R72\,000$$

OF

een punt   een punt   een punt   een metode punt

$$\frac{510}{2\,975 - 2\,465} \times 12 \times \frac{100}{8,5} = R72\,000$$

OF   twee punte   een punt   een metode punt

$$\frac{(2\,975 \times 12 \div 0,085) - (2\,465 \times 12 \div 0,085)}{420\,000 - 348\,000} = 72\,000$$

OF   twee punte   een punt   een metode punt   een deel korrek

$$\frac{1\,200 \times 2\,975}{8,5} - \frac{1\,200 \times 2\,465}{8,5} = 72\,000$$

6

6.3.2 Verwys na verskille in Inligting D. Verduidelik hoekom Larry sal voel dat al hierdie verskille probleme vir sy onderneming is.

Syfers nie nodig nie

Deelpunte vir onduidelike/onvolledige verduideliking

	KOMMENTAAR OP VERSKILLE
Verkope	Kontantverkope is onder die begroting ✓, terwyl kredietverkope oor begroting is ✓. Dit sal tot die kontantvloei-probleem van die onderneming bydra. ✓
Advertensies	Die volle advertensiebegroting is nie spandeer nie (onderspandeer) ✓ wat tot 'n afname in verkope kon lei. ✓
Verpakkingsmateriaal	Daar was geen besparing op verpakkingsmateriaal (misbruik van verpakkingsmateriaal) ✓ ten spyte van verlaagde verkope. ✓
Afleweringskoste	Daar moes 'n groter besparing in aflewingskoste gewees het omdat verkope met 9,4% afgeneem het ✓, terwyl aflewingsuitgawes met slegs 2,3% afgeneem het. ✓ / 4,3% van totale verkope terwyl 4% begroot was

9

TOTALE PUNTE
30

TOTAAL: 300